

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชา เพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

The Development of The King Rama IX's Wisdom Instructional' Social Studies Model for Sufficiency Economy as Life Philosophy

จุฬาร ศีร์รังสรรค์¹/ รุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์²/ ประสิทธิ์ คำพล³/
นาคสุตา วงษ์บุญงาม⁴ / ฟาริดา ร่มพฤกษ์⁵/ อีรศักดิ์ สุขสันติกมล⁶

Chulaporn Srirangsarn¹/ Rungaroon Piyarit²/
Prasit Kampol³/Natsuda Wongboonngam⁴/ Farida Romphruek⁵/
Teerasak Sukhsantikamol⁶

¹⁻⁶สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

¹⁻⁶Social Studies Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University

*Corresponding author Email: aj.pornchula@gmail.com

(Received: 4 February, 2022; Revised : 24 February, 2022; Accepted : 7 May, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้ 2.1) เพื่อเปรียบเทียบวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนก่อนและหลังเรียน 2.2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชา 2.3) ศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชา โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการเลือกแบบเจาะจง โดยมีนักเรียนโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัยในระดับชั้นปทุมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และนักศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ผลการวิจัยผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการสอนที่มีความหลากหลายและอิงหลักการศาสตร์พระราชามีผลพัฒนานักเรียนให้มีวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปในระดับที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนมีความพึงพอใจในการใช้รูปแบบในระดับที่พึงพอใจมาก และผู้สอนสามารถสะท้อนผลการสอนโดยใช้รูปแบบได้อย่างชัดเจน

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบการสอน ศาสตร์พระราชา วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The purposes of this research were: 1) to develop the King Rama IX's wisdom instructional' social studies model for sufficiency economy as life philosophy 2) to study the effectiveness of the development of the King Rama IX's wisdom instructional' social studies

model for sufficiency economy as life as follow; 2.1) to compare Sufficiency Economy as life philosophy of students between before and after learning 2.2) to study the satisfaction of students toward the King Rama IX's wisdom instructional' social studies model and 2.3) to study the satisfaction of teacher toward the King Rama IX's wisdom instructional' social studies model. The purposive sampling was used to select the samplings from the students in early childhood, primary and secondary at Suwan Rangsarit Witthaya School and graduate level at Phetchaburi Rajabhat University. The results of the research were: the academic achievement of students after learning from the King Rama IX's wisdom instructional' social studies model was higher than before the treatment, satisfaction of students towards the King Rama IX's wisdom instructional' social studies model was at a high level and teachers can clearly reflect the teaching results by using the development of the King Rama IX's wisdom instructional' social studies model for sufficiency economy as life philosophy.

Keywords: The Development of Instructional Social Studies Model, The King Rama IX's Wisdom, Sufficiency Economy as life philosophy

บทนำ

ตามที่นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้ให้แนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักพระพุทธศาสนา โดยอนุเคราะห์ให้แนวทางกับคณาจารย์ผู้สอนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2561 ณ ห้องประชุมร่วมฉัตรบารมี โดยสาระจากการบรรยายเน้นการใช้หลักการกระทำความดี ละเว้นความชั่ว และสติในการดำเนินชีวิต หลังจากการบรรยายได้เสนอแนะให้มีการนำหลักต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้กับนักเรียน นักศึกษา

การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอต่อการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนานคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 และเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคนทั้งเชิงสถาบัน ระบบโครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งการเปลี่ยนแปลงปัจจุบันมีมากมายหลายด้านด้วยกันไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งโลกแห่งการเรียนรู้ ความรู้ และภูมิปัญญาของแต่ละสังคมสามารถการแข่งขันกับนานาอารยประเทศได้ โดยการผลิตกำลังคนให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะและเจตคติที่ดี (อนันต์ อนันตกุล, 2521: 29-30; วิชัย ตันศิริ, 2536: 14-15; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554: 1) ซึ่งคุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ 21 จะเน้นการดำรงชีวิตเป็นคนดีของสังคม สามารถแข่งขันได้เผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ทุกรูปแบบเกิดทักษะการเรียนรู้ ทักษะการปรับตัว ทักษะการใช้ชีวิตและทักษะการทำงานที่จะส่งผลต่อการเรียนซึ่งผู้เรียนยุคใหม่จะต้องมีคุณลักษณะประกอบด้วยความคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และความรับผิดชอบ โดยเฉพาะความรับผิดชอบต่อเรียน ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่องานที่รับผิดชอบหมายต่อการกระทำของตนเอง ต่อครอบครัว ต่อเพื่อน ต่อสถาบันการศึกษา ต่อชุมชน และต่อประเทศชาติ (พรสันต์ เลิศวิทยาวิวัฒน์, 2550: 20; วิจารย์ พานิช, 2555: 5) ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีลักษณะเป็นความคิดใหม่ การสร้างสรรค์ผสมผสาน เพื่อจะได้บัณฑิตที่จบอย่างมีความหมาย มีคุณค่าที่จะรับผิดชอบต่อสังคม รับผิดชอบต่อชุมชน

รับผิดชอบต่อประชาชน และรับผิดชอบต่อผู้เรียนแต่ละคน (ไพฑูรย์ สีนลาร์ตน์, 2554: 29-30) รวมทั้งนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝัง อบรม บ่มเพาะให้ผู้เรียนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียงมีความรู้ ความเข้าใจ รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า รู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน มีจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม เอกลักษณ์ของความเป็นไทย และสามารถประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดินฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่นสร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง และยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย มีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่น ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลง เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก ความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ มีจิตสำนึกต่อประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น (พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2547) ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีวิสัยทัศน์บูรณาการศาสตร์พระราชา เพื่อพัฒนาให้เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำที่ประยุกต์องค์ความรู้ สุนวัตกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น ภายในปี 2579 ทำงานเชิงรุก สร้างประโยชน์สุขที่เป็นธรรมสำนึกนำความรับผิดชอบต่อปกปักรักษาเป็นหนึ่งเดียว โดยบัณฑิตมีคุณภาพ ทักษะที่ดี มีคุณธรรม ความรู้ เป็นพลเมืองดีในสังคม มีความรัก ความผูกพันต่อท้องถิ่น ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยคำนึงถึงหลักกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน และมีอัตลักษณ์ในการพัฒนาผู้เรียนด้าน ความซื่อสัตย์ มีวินัย และใฝ่เรียนรู้ (ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ระยะ 5 ปี 2560) โดยให้ผู้สอน พัฒนาความรู้ความสามารถ พร้อมทั้งบูรณาการการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงหลักเศรษฐกิจพอเพียง ตระหนักรู้ เห็นคุณค่า และความสำคัญของศาสตร์พระราชา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาด้าน พัฒนาผู้เรียน พัฒนางานพัฒนาชุมชน เข้าใจ ความรู้สึกของผู้อื่น ทำงานกับผู้อื่น ทำงานเป็นทีม เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ต่อตนเอง ต่อผู้เรียน ต่อผู้ร่วมงาน ต่อส่วนรวม และการดำรงตนไม่ว่าจะเป็นความซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย อดทน เสียสละ สามัคคี มีความเมตตาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2562: 7-8)

สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยการนำของคณบดีคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ได้เข้าพบท่านนายกสภามหาวิทยาลัยในวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 โดยได้รับความรู้ในการดำเนินชีวิตโดยใช้หลักอริยสัจ 4 และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สาขาวิชาสังคมศึกษาจึงได้แนวคิดในการพัฒนาหัวข้อวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนสังคมศึกษา และเยาวชนในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี หลังจากนั้นสาขาวิชาสังคมศึกษา ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการสอนในระดับชั้นต่าง ๆ ตั้งแต่ชั้นปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา รวมไปถึงผู้ทรงคุณวุฒิด้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้านพระพุทธศาสนา ครูโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย ซึ่งเป็นโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง และอาจารย์ผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มาร่วมเขียนแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักพระพุทธศาสนา และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลังจากได้ข้อสรุปรูปแบบในแต่ละช่วงชั้นการศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษาได้นำข้อสรุปเสนอต่อที่ประชุมสภามหาวิทยาลัย และได้รับข้อเสนอแนะเรื่องการนำแนวคิดที่เป็นกลางทางด้านศาสนาไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ จึงได้ข้อสรุปในการนำแนวของศาสตร์พระราชามาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

ดังนั้น สาขาวิชาสังคมศึกษาจึงจัดทำชุดโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา และเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงโดยวิเคราะห์ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับระดับของนักเรียน และนักศึกษาแต่ละช่วงชั้นเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้
 - 2.1 เพื่อเปรียบเทียบวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนก่อนและหลังเรียน
 - 2.2 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชา
 - 2.3 ศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชา

ทฤษฎี สมมติฐาน และกรอบแนวคิดของชุดโครงการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เป็นการ จัดสภาพ ลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ ประกอบด้วย กระบวนการ หรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎีหลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ทดสอบว่าสามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น (ทิตินา แคมมณี, 2550)

ปรัชญาการศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งได้นำแนวคิดจากปรัชญามาทำการพิสูจน์ยืนยันด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์แล้วนำเสนอข้อความรู้ออกมาเป็นทฤษฎีทางการศึกษาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ (ทิตินา แคมมณี, 2545) ในการจัดมวลประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่คาดหวัง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ เนื่องจากทฤษฎีการเรียนรู้เป็นพื้นฐานสำคัญของการจัดการเรียนการสอน และในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง ยากที่ผู้สอนจะใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทฤษฎีหนึ่งทฤษฎีใดโดยเฉพาะ (สุรงค์ โค้วตระกูล, 2536)

ศาสตร์พระราชา เป็นโครงการตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ถึง 4,685 โครงการ ไม่ว่าจะเป็นโครงการการจัดการดิน การจัดการน้ำ การเกษตรกรรมแปรรูปพลังงานทางเลือก สิ่งแวดล้อมชุมชน การปลูกป่า ปลูกต้นไม้ ปลูกพืชผักสวนครัว โครงการพระราชดำริมีทุกอย่างซึ่งเป็นกระบวนการนำศาสตร์พระราชาไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลหรือเรียกว่าง่าย ๆ ว่าการนำความรู้ในศาสตร์ทั้ง 3 ด้าน หรือ 3 มิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมสู่การพัฒนาประเทศให้มั่นคง ยั่งยืน ไปสู่การปฏิบัติจริงหรือเดินตาม

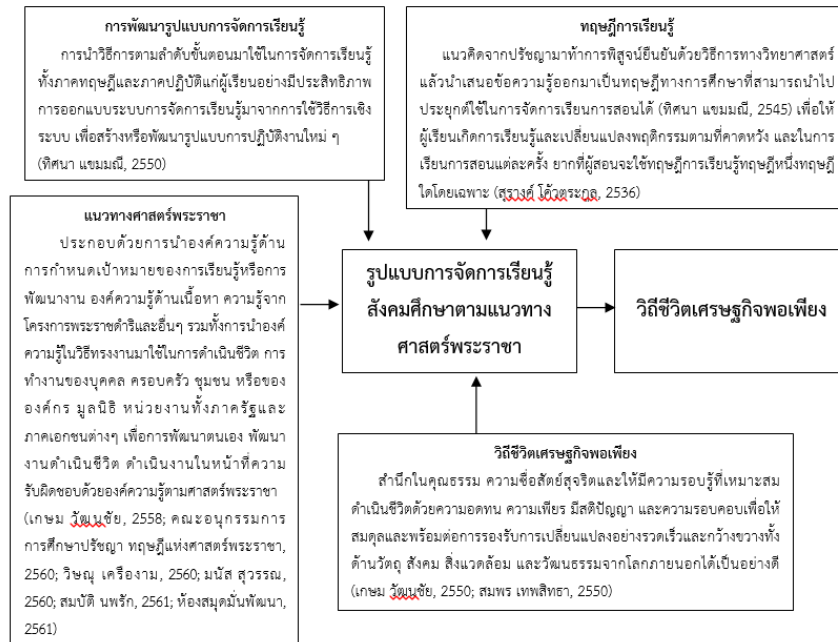
รอยเท้าพ่อในการปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนประกอบด้วยการนำองค์ความรู้ด้านการกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้หรือการพัฒนางาน องค์ความรู้ด้านเนื้อหา ความรู้จากโครงการพระราชดำริและอื่นๆ รวมทั้งการนำองค์ความรู้ในวิธีทรงงานมาใช้ในการดำเนินชีวิตการทำงานของบุคคล ครอบครัว ชุมชน หรือขององค์กร มูลนิธิ หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต่างๆ เพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนางานดำเนินชีวิต ดำเนินงานในหน้าที่ความรับผิดชอบด้วยองค์ความรู้ตามศาสตร์พระราชา หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “เดินตามรอยเท้าพ่อ สานต่องานที่พ่อทำ” โดยศาสตร์พระราชาต้องการลงไปศึกษาเรียนรู้จากชุมชนให้ชุมชนบอกว่าปัญหาคืออะไร ความต้องการของชาวบ้านคืออะไร (เกษม วัฒนชัย, 2558; วิษณุ เครืองาม, 2560; มนัส สุวรรณ, 2560; สมบัติ นพรัก, 2561)

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี ซึ่งกรอบการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง รัชกาลที่ 9 เข้าใจถึงสภาพสังคมไทยดั่งนั้นเมื่อได้พระราชทานแนวพระราชดำริหรือพระบรมราโชวาทในด้านต่างๆ จะทรงคำนึงถึงวิถีชีวิต สภาพสังคมของประชาชนด้วยเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งในทางปฏิบัติได้ (เกษม วัฒนชัย, 2550; สมพร เทพสิทธิ, 2550)

จากแนวคิด ทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้นคณะผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย ชุดโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ได้ดังนี้

1. นักเรียน นักศึกษามีผลการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียน นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชาในระดับมากที่สุด
3. ครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชาในระดับมากที่สุด

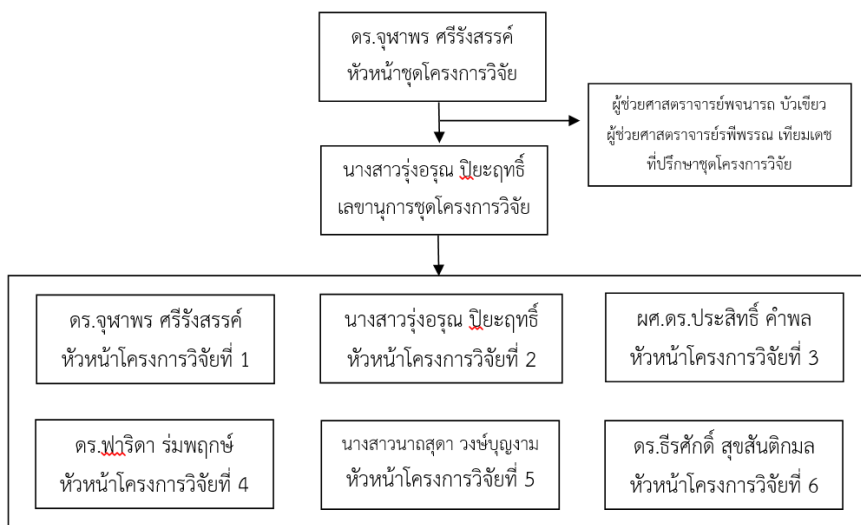
และจากแนวคิด ทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงได้นำมาพัฒนาและเสนอเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยชุดโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การดำเนินงานการสร้างชุดโครงการวิจัย

การสร้างชุดโครงการวิจัยของสาขาวิชาสังคมศึกษา มีดังนี้

ภาพที่ 2 แผนการสร้างชุดโครงการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

1. ประชุมเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้าใจต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดบทบาทหน้าที่ของทีมนักวิจัย โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยมีการทำสัญญาความร่วมมืออย่างเป็นลายลักษณ์อักษร
2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและวางแผนการวิจัย เพื่อสร้างเครื่องมือวิจัย
3. การจัดประชุมชี้แจงโครงการและทำความเข้าใจกับผู้ร่วมวิจัยในโครงการ
4. สร้างเครื่องมือ ทดลองใช้ และปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือวิจัย
5. จัดอบรมการออกแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงแก่ครูในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นผู้สอนและใช้รูปแบบฯ
6. ประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง
7. วิเคราะห์ข้อมูล แปรผลข้อมูล ประเมินผลและสรุปผลการดำเนินการวิจัย และจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
8. จัดเวทีวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัย และถอดบทเรียนร่วมกันและจัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาระบบการจัดการกิจกรรมรูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยใช้การสังเคราะห์แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญและครูในโรงเรียน โดยใช้แบบบันทึกการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มเพื่อนำผลไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) และการสังเคราะห์การพัฒนาแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการนำข้อมูลจากการศึกษามาพัฒนาเป็นแนวทางในการประเมินแผน ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ ออกแบบเครื่องมือวิจัยและเกณฑ์การประเมินด้านต่าง ๆ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบแบบ t-test แบบ dependent

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยของโครงการวิจัยที่ 1 เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาระดับประถมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณรังษาสถาบันวิทยาลัย วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้า และบริการอย่างคุ้มค่า และเพื่อพัฒนาพฤติกรรมในด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณรังษาสถาบันวิทยาลัย วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้า และบริการอย่างคุ้มค่า โดยวิธีการการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้ (5E) กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2563 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินการสังเกตพฤติกรรมด้านการใฝ่เรียนรู้สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ

สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) สถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินแต่ละข้อโดยใช้สูตร IOC

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย วิชาสังคม-ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สารเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้า และบริการอย่างคุ้มค่า โดยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้ (5E) มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สารเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้า และบริการอย่างคุ้มค่า มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้ (5E) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สารเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้า และบริการอย่างคุ้มค่า มีพฤติกรรมในด้านการใฝ่เรียนรู้ในการเรียนรู้ด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้ (5E) อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.93

2. ผลการวิจัยของโครงการวิจัยที่ 2 เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสะท้อนคิดเชิงสร้างสรรค์ตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสะท้อนคิดเชิงสร้างสรรค์ตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2) ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนรู้โดยใช้การสะท้อนคิดเชิงสร้างสรรค์ตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง 3) การสะท้อนคิดของผู้วิจัยจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสะท้อนคิดเชิงสร้างสรรค์ตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 27 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยใช้ห้องเรียนที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนรายวิชา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบสัมภาษณ์การสะท้อนคิด และแบบบันทึกการสะท้อนคิดแบบสนทนากลุ่ม และสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษา และอาจารย์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้การสะท้อนคิดเชิงสร้างสรรค์เพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นการให้ผู้เรียนคิดไตร่ตรอง ทบทวน พิจารณาสังต่าง ๆ อย่างรอบคอบ มีเหตุผลด้วยสติและปัญญา เป็นวิธีการ ทบทวนประสบการณ์จากการปฏิบัติของตนเอง เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ การสร้างความรู้ การค้นพบจุดเด่น และจุดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2558) โดยการสะท้อนคิดช่วยพัฒนาการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1) สร้างความตระหนัก ใช้สถานการณ์กระตุ้นความรู้สึกลึกและความคิด 2) ทบทวนและตระหนักถึงความรู้สึกลึก บันทึก และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3) ทบทวนข้อเท็จจริง เขียนบันทึก และนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) หาข้อมูลวิเคราะห์ เพื่อทำความเข้าใจเหตุการณ์นั้น 5) ปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ ปรับมุมมอง ความคิด จากการเรียนรู้ 6) การนำความรู้จากการสะท้อนคิดไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ และการทดลองสอนของนักศึกษา พบว่า

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก นักศึกษามีความเข้าใจบริบทตนเอง ความพร้อมในการทำงาน ความเข้าใจในการทำงานเป็นทีม ปัญหา และการแก้ไขปัญหาในการเขียนแผนการสอน การทดลองสอนมากขึ้นเมื่อได้สนทนาและสะท้อนความคิดกับผู้สอนในชั้นเรียน และในเวลาให้คำปรึกษานอกชั้นเรียน

ผลจากการสนทนากลุ่ม นักศึกษาส่วนใหญ่ สามารถสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียน การพัฒนาแผนการสอน และการทดลองสอนให้ผู้สอนทราบอย่างชัดเจน และผู้สอนสามารถให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางแก้ไขให้นักศึกษาได้ถูกต้องตามที่นักศึกษาต้องการ

1) ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนรู้โดยใช้การสะท้อนคิดเชิงสร้างสรรค์ตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมากที่สุด ที่คะแนน 4.67 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.48

2) การสะท้อนคิดของผู้วิจัยจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสะท้อนคิดเชิงสร้างสรรค์เพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นความซื่อสัตย์ ความอดทน ความรอบคอบ ความเพียร และการมีสติปัญญา พบว่า นักศึกษากลับมาในการเข้าหาผู้สอน ตั้งคำถาม เข้าใจในประเด็นปัญหาในการทำงานกลุ่ม ปัญหาในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ สามารถถ่ายทอดให้ผู้สอนเข้าใจอย่างชัดเจน และสามารถนำข้อเสนอแนะ คำแนะนำของผู้สอนไปปรับปรุงชิ้นงาน ประเด็นที่ผู้สอนเห็นว่ามีควมน่าสนใจคือ นักศึกษาสามารถสะท้อนคิดเชิงสร้างสรรค์ให้แก่ชิ้นงานของเพื่อนกลุ่มอื่น ๆ ได้ดี มีเหตุและผล ผู้สอนจึงสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสะท้อนคิดเชิงสร้างสรรค์ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอื่น ๆ ต่อไป

3. ผลการวิจัยของโครงการวิจัยที่ 3 เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2) ประเมินประสิทธิผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี 3) ประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 45 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง และสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และเงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ (2) ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาร่วมกัน (3) ขั้นที่ 3 สะท้อนข้อแลกเปลี่ยน (4) ขั้นที่ 4 ประเมินผลร่วมกัน และ (5) ขั้นที่ 5 สรุปผลการเรียนรู้ 2) ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า (1) นักศึกษามีผลคะแนนการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการวิจัยของโครงการวิจัยที่ 4 เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยใช้ทฤษฎีการวิจัยแบบ R&D (การวิจัยและพัฒนา) มีแบบแผนการวิจัยแบบจำลองการทดลอง (Pre-experimental designs) แบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อนเรียนและสอบหลังเรียน (The One group pretest-posttest designs) มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง และ 2) เพื่อศึกษาผลการทดลองรูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงที่ใช้การจัดการเรียนการสอนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 45 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่มเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง คุณธรรมและจริยธรรมพื้นฐานในสังคมไทยตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 5 ประกอบด้วย หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความซื่อตรง หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความมีระเบียบวินัย หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การเสียสละเพื่อส่วนรวม หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ความพอเพียง และหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง รักษาสิ่งแวดล้อม 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คุณธรรมและจริยธรรมพื้นฐานในสังคมไทยตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) ผลการวิจัย พบว่า 1) ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง คุณธรรมและจริยธรรมพื้นฐานในสังคมไทยตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงที่สร้างขึ้นเพื่อใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 87.78/84.59 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่าบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง คุณธรรมและจริยธรรมพื้นฐานในสังคมไทยตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ระดับ 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง คุณธรรมและจริยธรรมพื้นฐานในสังคมไทยตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนที่ได้เรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง คุณธรรมและจริยธรรมพื้นฐานในสังคมไทยตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก (4.49) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการออกแบบบทเรียนสำเร็จรูปมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (4.54) ด้านกระบวนการเรียนรู้ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (4.53) ด้านเนื้อหา มีความพึงพอใจในระดับมาก (4.45) และด้านประโยชน์ มีความพึงพอใจในระดับมาก (4.43)

5. ผลการวิจัยของโครงการวิจัยที่ 5 เรื่อง วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach)

การวิจัยมีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในระดับปฐมวัยตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในระดับปฐมวัยตามแนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้ 2.1) เพื่อเปรียบเทียบวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับปฐมวัยก่อนและหลังเรียน 2.2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชา 2.3) ศึกษา

ความพึงพอใจของผู้สอนในระดับปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชา 3) เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎ์วิทยาลัย จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 29 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) โครงการการจัดการเรียนรู้การวัดประสิทธิผลแบบโครงการสู่วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง 2) แบบสังเกตพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มทดลอง (Pre - test) จำนวน 29 คน (นักเรียนชั้นอนุบาล 3 ห้อง 1 ที่เรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎ์วิทยาลัย) 3) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มทดลอง จำนวน 29 คน โดยใช้วิธีแบบโครงการ 4) แบบสังเกตหลังจากการจัดประสิทธิผลแบบโครงการสู่วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงทำการทดสอบหลังเรียน (Post - test) กลุ่มทดลอง จำนวน 29 คน (นักเรียนชั้นอนุบาล 3 ห้อง 1 ที่เรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎ์วิทยาลัย) 5) แบบสำรวจความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการสู่วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง 6) แบบสรุปก่อนหลังการทำกิจกรรมการจัดประสิทธิผลแบบโครงการสู่วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง และ 7) แบบสรุปความพึงพอใจการจัดประสิทธิผลแบบโครงการสู่วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

จากการวิจัยพบว่า จากแบบสังเกตก่อนการจัดประสิทธิผลแบบโครงการสู่วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงของชั้นอนุบาล 3/1 โรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎ์วิทยาลัยพบว่านักเรียน โดยรวมสามารถรับประทานอาหารได้อย่างถูกวิธี ร้อยละ 72.41 เก็บของเล่นของใช้เข้าที่อย่างเรียบร้อยด้วยตัวเอง ร้อยละ 97.31 และใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียงด้วยตัวเอง ร้อยละ 65.51 หลังการทำกิจกรรมการจัดประสิทธิผลแบบโครงการสู่วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงพบว่านักเรียนมีค่าเฉลี่ยโดยรวมสูงขึ้นเริ่มจากการรับประทานอาหารด้วยตนเองอย่างถูกวิธีเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 93.10 การเก็บของเล่นของใช้เข้าที่อย่างเรียบร้อยด้วยตัวเองเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 93.10 และการใช้สิ่งของอย่างประหยัดและพอเพียงด้วยตัวเองเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 93.10 จากแบบสำรวจความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการสอนแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงการผู้ปกครอง ร้อยละ 90 พึงพอใจกับการสอนแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงการโดยอยู่ในระดับ 3 หมายถึง พอใจมาก

ส่วนความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมในการจัดประสิทธิผลแบบโครงการสู่วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจ ร้อยละ 100 ในประเด็นหัวข้อศึกษาดังนี้ การสืบค้นจากแหล่งเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ (ทัศนศึกษาไร่ชีวิตพอเพียง) ประโยชน์ของเศรษฐกิจพอเพียง จำลองตลาดพอเพียงจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และการจัดนิทรรศการมีระดับความพึงพอใจสูง เรื่องของศาสตร์พระราชามีระดับความพึงพอใจที่ 86.20 อยู่ในระดับต้นต้นหรืออันดับ 3 ที่ 13.79 อันดับถัดมาคือ หลักเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริความพึงพอใจระดับมากอยู่ที่ 79.31 หลักเศรษฐกิจพอเพียงในพระราชดำรินหลวงรัชกาลที่ 9 อยู่ที่ 68.96 ความพึงพอใจในระดับเยี่ยมมากที่สุดคือ การทัศนศึกษา ณ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงมณฑลทหารบกที่ 15 อยู่ที่ร้อยละ 48.27 หากพิจารณาโดยรวมแล้วประเด็นสาระในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบการจัดประสิทธิผลแบบโครงการสู่วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ ส่วนของความพึงพอใจของการจัดประสิทธิผลแบบโครงการสู่วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงระดับความพึงพอใจส่วนใหญ่ต่อโครงการ ถือว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ไปด้วยดี

6. ผลการวิจัยของโครงการวิจัยที่ 6 เรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงด้วยหลักอริยสัจ 4 รายวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วยหลักอริยสัจ 4 รายวิชาเศรษฐศาสตร์เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง และ 2) พัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนหลังเรียนด้วยหลักอริยสัจ 4 รายวิชาเศรษฐศาสตร์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/4 จำนวน 44 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน-หลัง แบบประเมินคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียน และแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาเศรษฐศาสตร์ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาเศรษฐศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เศรษฐกิจพอเพียงและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนหลังเรียน ($\bar{X}$ =6.77, S.D.=.478) ก่อนเรียน ($\bar{X}$ =5.34, S.D.=.563) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ 2) ผลการประเมินคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียน วิชาเศรษฐศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เศรษฐกิจพอเพียงและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอริยสัจ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนมีการพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง และมากตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยของนักวิจัย

- 1.1 ควรมีการนำนวัตกรรมจากการวิจัยไปใช้อย่างต่อเนื่อง เพื่อทดสอบผลให้มีความแน่นอน
- 1.2 นักวิจัยมีการทำงานร่วมกันกับสถานศึกษา (โรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย) จึงทำให้ครูซึ่งเป็นผู้สอนหลักในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการทดลองวิจัย ทำให้ได้ผลการวิจัยที่เป็นไปตามบริบทของโรงเรียน และนักวิจัยได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากครูที่เข้าร่วมการวิจัย
- 1.3 การนำนวัตกรรมจากงานวิจัยไปใช้ขยายผลในสถานศึกษาอื่น ๆ จำเป็นจะต้องได้รับการศึกษางานวิจัยขึ้นนี้ก่อนที่จะใช้นวัตกรรมจะสามารถทำให้ผลการใช้นวัตกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ระยะเวลาที่มีผลในการจัดทำวิจัย ซึ่งวิจัยฉบับนี้มีปัญหาจากการที่อยู่ในช่วงการแพร่ระบาดสถานการณ์ไวรัสโคโรนา 2019 ในการวิจัยครั้งต่อไป จึงต้องมีแผนรองรับในการแก้ไขหากนวัตกรรมไม่สามารถทดลองใช้ในชั้นเรียนได้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551.**

กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

เกษม วัฒนชัย. (2550). เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. **วารสารผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา**, 5(2), 155-156.

เกษม วัฒนชัย. (2558). **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับความเข้มแข็งของโรงเรียน.** กรุงเทพฯ: ธนิสการพิมพ์.

- คณะกรรมการการศึกษาปรัชญาทฤษฎีแห่งศาสตร์พระราชา. (2560). **ศาสตร์พระราชา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ทิตินา แคมมณี. (2545). **ศาสตร์การสอน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรสันต์ เลิศวิทยาวิวัฒน์. (2550). **รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547**. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 121 ตอนที่ 1. ใส่รายละเอียดให้ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2554). **หลักและเทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- มนัส สุวรรณ. (2560). **เศรษฐกิจพอเพียง: พระอัจฉริยภาพทางมนุษยนิเวศวิทยาแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2564, จาก <http://www.cmruir.cmru.ac.th/handle/123456789/1129>.
- ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ระยะ 5 ปี 2560-2564**. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2564, จาก http://plan.pbru.ac.th/ejournal/PBRU20year_Strategy.pdf.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- วิชัย ต้นศิริ (2536). **เครือข่ายการเรียนรู้กับการศึกษาตลอดชีวิต**. กรุงเทพฯ: การศึกษาแห่งชาติ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). **นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้สู่ความเป็นพลเมืองดี**. กรุงเทพฯ: อาร์แอนด์ปรีนซ์.
- วิชญ์ เครืองาม. (2560). **ศาสตร์พระราชา ศาสตร์แห่งแผ่นดิน**. ปาฐกถาพิเศษ ณ ห้องประชานิยม สสถาบันพระปกเกล้า วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2560.
- สมบัติ นพรัตน์. (2561). **ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาศาสตร์การบริหาร**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สมพร เทพสิทธา. (2550). **การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง**. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทของศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สมชายการพิมพ์.
- สุรางค์ ไคว่ตระกูล. (2536). **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนันต์ อนันตกุล. (2521). **กรมการปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.